

Kunda sõjaväekalmistu muutus prügimäeks

Ajaloolane Uno Trumm avastas eelmisel nädalal oma kodulinna Kundas jalutades, et vanale sõjaväekalmistule on asutud ladestama ehitusjätmeid. Asjas näikse süüdi olevat vallavalitsus.

ANDRES PULVER

andres.pulver@virumaateataja.ee

Kunda sõjaväekalmistule on maetud kakskümmend kuus 1920. aastal Kundas tegutsenud 3. diviisi nakkushaiguste vastu võitleva lentsalga nakkushaiglas valdavalt tüüfusesse surnud sõjameest – pooled Vene Loodearmeest ja pooled Eesti kaitsejõududest.

“On ikka suur sigadus, et niisugune asi korraldatakse vahetult enne võidupüha, mis tänavu on veel eriti märgiline, kuna Võnnu lahingust möödub sada aastat,” kõneles Uno Trumm. “See ei ole ilmselt see, mida need mehed ära on teeninud,” lisas ta.

Viru-Nigula vallavalitsuse teatel käivad Kundas praegu mitmel ehitusobjektile kaeve- tööd ning vana sõjaväekalmistut kasutatakse vaheladestuskohana.

“Pinnas planeeritakse kalmistu põhjakülje suurte ebata- sasuste tasandamiseks ja be- toonplaadid utiliseeritakse vastavalt nõuetele,” märkis Viru-Nigula vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Meeli Eelmaa.

Betoonplaate ja betoonika- makaid kalmistu äärde ei mae- ta. Matmispaigast jäävad ma- terjalide hunnikud aga tema sõ- nul 25 meetri kaugusele.

Kaitseväe peastaabi pressi- jaoskonna ülem major Arvo Jõesalu lausus, et iga inimese, nii sõdurite kui ka tsiviilisikute hauarahu peab olema puutu- matu ja seda enam väärivad teenistuses surnud kaitsevälä- sed, et nende viimne puhkepaik oleks kaitstud. “Kui seal mat- mispaigas toimub eesmärgipä- rane tegevus, et surnuaeda kor- rastada, siis ei saa kaitseväge ri surnud sõdurite matmiskoha korrastamisele midagi ette hei- ta,” lisas Jõesalu.

Küll oli aga vallavõimule et- rehteid muinsuskaitseameti Lääne-Virumaa nõunikul Mir-

UNO TRUMM

On ikka suur sigadus, et niisugune asi korraldatakse vahetult enne võidupüha.

UNO TRUMM
ajaloolane

jam Abelil, kelle sõnul ei ole sõ- javäekalmistu küll otseselt kait- se all, kuid jääb Kunda vaba- dussõja mälestussamba kaitse- võõndisse. Nii on igasugune omatahtsi toimetamine seal keelatud. “Põhimõtteliselt rää- gime ebaseaduslikust tegevu- sest,” lausus Abel.

Ta ütles, et peab veel nõu pidama, kuidas edasi talitada. “Kindlasti käin ise kohal ja saa- dan vallavalitsusele ka märgu- kirja,” sõnas ta esmaste tege- vuste kohta.

3. diviisi nakkushaiguste vastu võitlev lentsalk asutati sõjaväetervishoiuvalitsuse mää- rusega 3. mail 1919. aastal ja see paiknes esialgu Viljandis. 17. juulil asus salk Viljandist ümber Valka, 1920. aasta 14. jaanuaril aga alustati tegut- semist Kundas.

Lentsalga saatmise Kundas- se tingis vajadus võidelda Viru-

Viru-Nigula vallavalitsus ladestab ehitusjätmeid va- nal sõjaväekalmistul.

maale paigutatud Vene Loode- armees võitlejate seas halbade elutingimuste tõttu leviva tüü- fuseepideemiaga. Esimesed haiged võeti salga Kunda haig- lasse vastu jaanuari teisel poo- lel ning sellest ajast alates te- gutses lentsalk siin kuni selle likvideerimiseni sama aasta su- ve lõpus.

Lentsalga esialgu 250, hil- jem 500 voodiga haigla asus te- hasele kuuluvas koolimajas ja elumajas, kus varem oli paikne- nud Kaitseliidu staap. Kundas oli lentsalga haiglas ravil kok- ku 768 Eesti kaitsejõudude ja Loodearmee võitlejat, kellest suri 34 haigestunut ehk 4,43 protsenti kõigist ravialustest. Lentsalga haiglas raviti ja pai- gutati karantiini ka kohalikke inimesi, kes haigestusid 1920. aasta kevadsuvel. Nende seas oli 41 Kunda mõisa ja 27 Vae- küla mõisa töolist.